

INLEIDING

Ik heb er nooit, maar dan ook werkelijk nooit bij stilgestaan dat ik ziek kon worden. En toch is het gebeurd, ik heb twee keer een ernstige, in veel gevallen, dodelijke ziekte gehad. Twee keer borstkanker, die op min of meer dezelfde manier behandeld is maar waarvan de impact de tweede keer niet te vergelijken was met de eerste keer. Dacht ik in 2004 nog dat het 'gewoon' een foutje van moeder natuur was, in de zomer van 2007 was ik daar niet meer zo van overtuigd. Waar de eerste keer nog één groot en naar avontuur was, was het de tweede keer alleen nog maar groot en naar. Ik heb me de tweede keer uit alle macht afgezet tegen de voorgestelde behandelingen en borstkanker zelf. Hoe dun het laagje vertrouwen was waar ik de afgelopen drie jaar mijn leven op had gebouwd, besefte ik pas toen het brak. En ik volledig nat ging. Ik werkte weer, deed alles en meer dan voor ik ziek was geweest. Ik had zelfs in 2006 een marathon gelopen. Maar alles wat ik in de tussenliggende tijd had bereikt, deed er na de ontdekking van tumor twee niet meer toe. Ik was niet terug naar af, ik was voorbij af. Want de uitgebreide behandelingen die ik de eerste keer had ondergaan (chemotherapie, een borstbespa-

rende operatie en zevenendertig keer bestraling) waren niet voldoende geweest. Er was niemand die mij kon verzekeren dat een operatie en chemotherapie nu wel zouden helpen. Was ik de eerste keer vol vertrouwen, de tweede keer was ik voornamelijk op zoek naar antwoorden en de bevestiging dat het goed met me zou komen.

Inmiddels ben ik weer een jaar verder. Het heeft een jaar, een vriendin met borstkanker en veel slapeloze nachten gekost om te komen waar ik nu ben. Op het punt dat ik weet en accepteer dat ik niet zomaar een ziekte heb gehad maar kanker. Geen zware griep, geen gebroken been of wat dan ook. Kanker, twee keer. Een woord dat tot een paar jaar terug amper werd uitgesproken en waaraan nog steeds bijna alle mensen in films doodgaan. Alsof er geen originelere ziekte is om aan dood te gaan. De impact van het hebben van kanker is onbeschrijfelijk groot. Omdat het niet alleen in je lijf gaat zitten maar ook in je geest. Het beheerst je leven en al je onbevangenheid wordt in de kiem smoort. Ik weet niet of ik nu beter ben. Ik denk het wel maar (en die 'maar' zit altijd, 24 uur per dag, 7 dagen per week in mijn hoofd) het kan ook zomaar zijn dat ik op dit moment mijn derde tumor aan het ontwikkelen ben. Aan mijn buitenkant zul je het niet zien en meestal ook niet merken maar de angst is er. Kanker heb je namelijk niet heel even. Kanker heb je je hele leven. Dat maakt kanker kanker. En dat maakt het, afgezien van het feit dat je er dood aan kunt gaan, ook zo'n ongelofelijke kloteziekte.

Ik hoop dat ik door het schrijven van dit boek mijn ziekte meer betekenis geef. Vaak heb ik het gevoel gehad dat de afgelopen drie jaar zo ontzettend zinloos zijn geweest. Voor

mijn gevoel is er niks veranderd, ben ik geen beter mens geworden of veranderd. Ik heb mijn leven niet volledig over een andere boeg gegooid. Ik werk nog steeds bij hetzelfde bedrijf, zoek nog altijd een huis, verkering en een nieuwe auto. Mijn vrienden zijn gebleven en mijn familie gelukkig ook. Mijn irritaties, mijn blije, gelukkige, verdrietige, egoïstische periodes ook. Ik heb alleen het geluk gehad te mogen schrijven voor *Viva*, over mijn kanker en het feit dat ik daar niet aan doe. Iemand heeft naar aanleiding van mijn dagboek in *Viva* haar borsten gecontroleerd en een knobbeltje gevonden. Een knobbeltje dat kwaadaardig bleek te zijn. Toen ik dat hoorde, kreeg ik het koud. Dit was de reden dat ik mijn ziel en zaligheid had blootgelegd. Dit was waar ik onbewust op had gehoopt. Ik had een klein verschil gemaakt in iemands leven. Misschien geen leuk verschil maar wel een verschil, een verschil wellicht tussen een levensverlengende en een levensreddende behandeling. De dame in kwestie weet het zelf niet, maar op haar beurt betekende die wetenschap zo ontzettend veel voor me, dat zijzelf ook een verschil heeft gemaakt. Voor mij.

Als ik door het schrijven van dit boek maar één persoon aan het denken kan zetten, haar aan kan zetten tot het onderzoeken van haar eigen borsten, tijdens een chemokuur kan laten lachen of iemands lichtpuntje kan zijn, dan heeft die drie jaar ellende in ieder geval nog enige zin gehad. Dan zijn de afgelopen drie jaar niet meer zinloos maar zinvol.

Ik ben vijfendertig en heb een knobbel van het formaat ping-pongbal in mijn borst en tot ik weet wat het is, ga ik me er geen zorgen over maken. Ik heb nog een week vakantie, waarvan ik nog één avond in Frankrijk zal doorbrengen en maandag ga ik wel naar de huisarts. Deze dag begon nog wel zo leuk. Wat zeg ik, de hele week was één groot feest. Zes vrienden (twee stellen, één mannelijke vrijgezel, hoera, en ik), een groot huis met zwembad in Zuid-Frankrijk, heel veel wijn en borrelmomenten en drie cd's vol met tv-tunes. Ik kan niet zeggen wat ik fijner vind: het zwembad of de grote tafel die in de schaduw staat onder de platanen. Of toch de tuin met meer speelgoed voor volwassenen dan je bij Center Parcs voor kinderen vindt? Tafelvoetbal, een basketbalveldje, tafeltennistafel, volleybalnet in het zwembad en zelfs een dartboard. Alle dagen eindigen hier, onder de platanen, met lege flessen, volle glazen, banaan met chocolade op de barbecue en het raden van tv-tunes. In volmaakte harmonie met elkaar. Althans, als we niet voor het eten al ruzie hebben over wie er het beste kan barbecueën (de mannen of de vrouwen), hoe je een foto kan maken van de maan (ik denk het beter te weten

dan Jelle, met mij de enige vrijgezel) of wie er die avond op de pull-out sofa moet. Echt, het Big Brotherhuis is er niks bij. Maar afgezien hiervan is het de perfecte vakantie. Tot ik op de laatste dag bedenk dat mijn borsten ook wel een kleurtje kunnen gebruiken. Naar goed Nederlands gebruik moeten we bruin terugkomen van een vakantie in een zonnig land. Dat hoort zo, anders lijkt het voor de buitenwereld alsof je geen leuke vakantie hebt gehad. Zon is er in overvloed en nog gratis ook dus bruin worden is niet al te ingewikkeld. Wijs geworden door vele jaren onbeschermd in de zon met weinig charmant resultaat (een kreeft was er niks bij), smeer ik dit keer wel mijn blanke borsten in. Dan voel ik het. Iets wat ik, achteraf gezien, misschien onbewust al vaker had gevoeld. Maar dat ik weer net zo snel vergat als ik het voelde. Dit keer niet. Nu ik me zo insmeer, is het te duidelijk aanwezig om te negeren. Een pingpongbal. In mijn borst. Voor ik het weet, flap ik het er ook uit. 'Er zit een knobbeltje in mijn borst.' Het was niet het feit dat mijn twee vriendinnen direct opkeken en me enigszins geschokt aankeken dat me deed beseffen dat dit meer was dan zomaar een willekeurig bultje. Het was het feit dat ik me realiseerde dat dit écht was. Er zat iets in mijn linkerborst dat, en dit wist ik zeker, zelfs zonder te voelen, niet in mijn rechterborst zat. Er zat iets wat daar niet hoorde. Het moet bijna lollig geweest zijn, twee halfnaakte vrouwen om de derde heen, als Ellen en Eef niet zo verschrikt naar me hadden gekeken. Ik vraag me wel eens af hoe het komt dat je direct het juiste woord bij zoiets weet. Waarom zei ik niet dat ik een bobbel of een bultje voelde? Hoe wist ik dat ik in dit geval, dit hoogst uitzonderlijke geval, het woord knobbeltje moest gebruiken? Zonder te weten wat het is, zonder er ooit

een gevoeld te hebben, wist ik dat dit een knobbel was. Maar goed, een knobbel is geen knobbel zonder de bevestiging van een andere vrouwenhand. Dus voelde Ellen. En daarna Eef. Normaal gesproken doe ik er een moord voor om gelijk te krijgen. Dit keer niet. Natuurlijk hebben we na het voelen gezegd dat het van alles kon zijn. Dat dit niks te betekenen had. De moeder van Eef had dit zo vaak en het bleek altijd om een cyste te gaan. Maar ik moest toch maar direct een afspraak met mijn huisarts maken. Zoiets had ik zelf ook al bedacht dus terug in de villa belde ik Zus om te vragen of ze voor maandag een afspraak bij de huisarts kon maken. Liefst in de ochtend, niet te vroeg want ik had hierna nog een week vakantie en ging zondag misschien nog wel op stap. De kroeg in voor een zondagmiddagborrel en als dat gezellig is en uit de hand loopt, je weet maar nooit, dan is vroeg wel heel erg vroeg. Maar ook niet te laat want ik moest die maandag om 15.00 uur golfen en die afspraak had ik met moeite gemaakt dus ideale tijd zou zijn een uurtje of elf.

Zoveel prioriteit heeft de pingpongbal nu ook weer niet. Sms'je even later van Zus: 'afspraak staat om 14.10.' Irritatie bij mij, dat is niet de beste tijd, heeft ze niet goed geluisterd of zo? Ik sms terug: 'sorry, 15.00 golf rmb. moet max 14.00 weg. verzetten please?? kan evt. ook dnsd. Kus Je Zus.' Ik heb later nooit gevraagd wat zij op dat moment dacht.

Het is vreemd, maar vanaf het moment dat je weet dat er iets zit, ga je het ook voelen. Zei ik die middag nog tegen Eef en Ellen dat ik er geen last van had, vanaf dat moment voel ik het ding branden en ook letterlijk zitten. Ik voel dat er iets in mij groeit, snel of langzaam, dat maakt niet uit. Wat het ook

is, ik wil het zo snel mogelijk weg hebben. Het lijkt wel of er in het akelig dunne Franse matrasje allemaal knobbels zitten. Ik verschuif van mijn linker- op mijn rechterzijde en maak mijzelf wijs dat ik niet kan slapen omdat het mijn laatste avond in Frankrijk is.

2

Het was een korte nacht op dat Franse matrasje en de volgende dag is lang want in één ruk terugrijden vanuit Zuid Frankrijk is geen kattenpis. Het rijden gaat me lekker af, ik houd het gaspedaal ingedrukt tot ik de 180 km per uur bereik, een snelheid die mijn eigen autootje niet haalt. Inmiddels ervaren in het gebruiken van de TomTom zie ik dat mijn nieuwe rijstijl zowaar een half uur heeft afgesnoept van onze ETA (estimated time of arrival). Ik bel Zus dat ik over een uurtje bij haar ben voor eten en verhalen.

Aangezien zij met vakantie is geweest in Barcelona duurt het even voor we ons door de stapels nieuwe kleren (voor hem, voor haar, voor dochttertje Lutein en helaas niks voor mij) hebben gewerkt. Tussen het kleding passen en becommentariëren in is er echter wel even tijd voor het voelen van de pingpongbal. Er zijn twee dingen die me opvallen. Elke keer als ik de pingpongbal voel, doe ik dat in gezelschap van anderen en na elke keer voelen wordt het hebben van de pingpongbal ook wat normaler en vooral ook echter. Alsof het niet genoeg is

dat ik hem zelf voel zitten, maar ik de bevestiging nodig heb van andere mensen. Dat zij ook voelen dat er echt iets zit en ik het me niet inbeeld. Want stel dat de pingpongbal morgen opeens weg is, dan heb ik in ieder geval getuigen dat hij er wel heeft gezeten. Nu inmiddels drie, Eef, Ellen en mijn zus Marleen. Dan weet ik in ieder geval dat ik niet gek ben. Niet gek maar misschien wel ziek. En omdat ik zo snel mogelijk wil weten welke optie op mij van toepassing is, laat ik mijn zus direct even bellen met een bevriende dokter van haar. Of hij nu, vanavond, even aan mijn tieten wil voelen en me dan, liefst ook direct, door kan verwijzen naar het ziekenhuis. Zover komt het echter niet. De bevriende dokter wil mij als ik erop sta wel onderzoeken maar kan me niet doorverwijzen. De noodzaak van dit spoedconsult is op slag verdwenen. Bovendien, voegt hij eraan toe, als hij op een maandagochtend iemand aan de telefoon krijgt met een klacht als de mijne dan laat hij die direct langskomen met of zonder afspraak. Is dit bedoeld ter geruststelling of juist niet? Is deze doktervriend gewoon een overbezorgd type of spreekt hij uit wat elke arts zou doen: niet langer wachten maar razendsnel actie ondernemen?

Eenmaal thuis blijf ik op tot de herhalingen van *Sex and the City* beginnen. Ik wil niet naar bed. Verbeeld ik het me of voel ik iets branden in mijn borst? Aan welke kant zit mijn hart eigenlijk, links of rechts? Zou ik het nu ook aan mijn hart hebben? Is de pingpongbal een tumor? En kan het zo zijn dat door er veel aan te zitten de tumor geactiveerd wordt, openbarst en de kankercellen zich linea recta naar mijn hart begeven? Hoe snel gaat dat dan en wat als ik steken in of onder

mijn borst ga voelen? Stel je voor dat ik maandag direct naar het ziekenhuis moet, ze een kijkoperatie doen, me vervolgens onverrichterzake weer dichtmaken en naar huis sturen met de woorden: sorry, probeer te genieten van de tijd die u rest. Deze en nog veel meer irreële gedachten drentelen door mijn hoofd, niet van plan weg te gaan, terwijl ik in de volgende herhaling ben gevallen. Het is bijna één uur en mijn bed lonkt. Dat is het lekkerste van terugkomen van vakantie: hoe langer je weg bent hoe fijner het is om weer in je eigen bedje te slapen. Hoewel ik maar een weekje ben weggeweest, wint deze gedachte het van alle andere. Ik slaap als een roos zonder een keer wakker te worden. Ik slaap zelfs op mijn linkerkant, want op mijn eigen matras kan dat wel. Om 7.15 uur ben ik klaarwakker.

Het gepieker van de avond ervoor gaat onverdroten door. Ik denk aan al die verhalen over mensen die nooit wat hadden, het ziekenhuis in gingen voor een vervelend kuchje en binnen drie maanden het loodje legden. Die nooit iets gevoeld hadden, gezond aten, sportten, niet rookten maar wel lekker doordronken. Maar van doordrinken krijg je toch alleen Korsakov of een dikke lever? Van een paar wijntjes krijg je toch geen kanker?

Ik ben echt nooit ziek. Dan is het toch jammer dat ik op de eerste vrije dag van mijn laatste weekje vakantie in eigen stad de wekker om acht uur moet zetten om de huisarts te bellen. Nooit zieke mensen doen dat niet. Nooit zieke mensen bellen hooguit eens per half jaar naar de apotheek voor een herhalingsrecept van de pil. Voor een deel is dit natuurlijk de schuld van mijn zus en de bevriende dokter. Zij heeft een afspraak gemaakt voor in de middag terwijl ik dan moet golfen en de bevriende dokter heeft mij zenuwachtig gemaakt. De gemaakte afspraak moet dus verzet worden, liefst naar zo vroeg mogelijk. Ik draai het nummer van de huisarts, ben benieuwd hoe snel ik langs mag komen.

Dat 'snel langskomen' heeft nogal wat voeten in aarde. Probleempje is dat goede huisartsen in Amsterdam zeldzaam zijn en om die reden ook altijd druk. Zeker op maandagochtend. Daarbij komt dat 'ik moet golfen' waarschijnlijk geen goed argument is om een afspraak te verzetten. Ik moet dus, om 8.05 uur met een werkelijk niet van deze wereld zijnde kater en dito hoofdpijn ernstig mijn best doen om toch een afspraak voor deze ochtend te maken. En ik trek alles uit de kast, laat dat maar aan mij over. Terwijl ik de pingpongbal bij nader inzien toch wel een maand of vier genegeerd heb, wil ik nu direct bevestiging dat het niks is en daar wil ik niet tot dinsdag op wachten. Ik vertel de assistente dat een bevriende arts mij heeft gezegd dat hij in dit soort gevallen altijd direct een afspraak maakt, dat ik de rest van de week niet meer kan in ver-

band met mijn werk en dat ik alleen vandaag nog vrij ben. Een dikke vette leugen maar dik en vet is die knobbel ook dus ik neem het even niet zo nauw met de waarheid. Gelukt, de assistente geeft me eerst nog op mijn kop in het kader van 'onze afspraken zijn net zo belangrijk als de jouwe' maar gaat dan toch overstag. Ze heeft nog één plekje, over tien minuten, red ik dat? Omdat ik niet meer durf te zeggen dat dat wel heel erg snel is, stem ik toe. Gelukkig heb ik al mijn make-up er gisteravond al afgehaald dus ik poets snel mijn tanden. De ergste alcohol dampen zijn volgens mij wel weggetrokken. Twee Nurofen erin, leuk setje, bij elkaar passende lingerie aan, want je weet maar nooit, voor hetzelfde geld stuurt ze me direct door naar het ziekenhuis en dan kun je maar beter goed voor de dag komen. En dan fluks op de fiets naar de dokter.

De assistente was al niet blij met me, maar de huisarts heeft helemaal een ochtendhumeur. Toch mag ik me uitkleden en word ik vervolgens bekeken en bevoeld. Ik geloof niet dat er eerder in zo korte tijd zo veel verschillende mensen aan mijn borsten hebben gezeten. Ik begin het bijna jammer te vinden dat het alleen maar vrouwen zijn. Het zou raar geweest zijn als de dokter niks had gevoeld en dat is dus ook niet zo; ze voelt hem ook. En ze is opeens een stuk aardiger. Let op, dit had alarmbel nummer één kunnen zijn, telt u even mee? Ze gaat verder en ik houd mijn adem in. Sinds ik de knobbel aan mijn twee vriendinnen en zus heb laten voelen heb ik er niet meer aangezet. Alsof ik bang ben dat hij door al teveel aanraking opeens wakker wordt, zich ontdekt voelt en het dan op een groeien zet. Mijn doel is dus om hem niet wakker te maken. Ik hoef mijn adem niet lang in te houden.